

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Pénteken December' 12-dik napján, 1817-dik esztendőben.

Afrikai Tolvaj-Státusok.

A' tengeri vidékekről érkező tudósítások néhány napoktól fogva igen félelmes kifejezésekkel beszélnek az Algiriából kivezett hajós tsoportról, úgy adván elő annak czélzását, mint ha az, a' ragadozáson kívül leginkább a' pestisnek a' maga ellenségeihez való általplántálásával iparkodna ezeket megrontani. Itt következnek néhány tudósítások, mellyek ezen tárgyat egygyik a' másiknál félelmesebb színnel rajzolják-le. — A' *Hágában* lévő Pruszsus Követ Hertzig Hatzfeld így irt Nov. 22-dikén az *Amsterdamban* lévő Pruszsus Konzúlhoz: — „Hozzám bizonyos tudósítások érkeztek azeránt, hogy azon Algiriai hajókon, mellyek a' tengerekre oly rendléssel kiveztek, hogy minden Német hajókat, név szerént minden Pruszsziából valókat, üldözzenek, pestis uralkodik. Ezeket Oktober' 20-dikán a' Sz. Vintzent fokánál látták, a' honnét erre felé, a' Német tengerre, intézték evezéseket.“

Még hathatósbabb kifejezésekkel irt a' *Madridban* lévő Pruszsus Ágens November' 3-dikán a' *Bordeauxban* tartózkodó Pruszsus Konzúlhoz: — „Sietek tudtára adni uraságodnak, hogy egy 5 vagy 6 apró hadi hajókból álló Algiriai tsoport a' *Gibráltári* keskeny tengeren kivezett, hogy a' Pruszsus és egyéb Német hajókat üldözze. A' Sz. Vincent' torkánál *Jeune Amandè* nevű Brigget elfogván onnét Észak felé vette evezését,

oly tzélzással, hogy még a' Német partok mellett is üldözze hajóinkat. Kérem az urat, hogy ezen dolog eránt tegye figyelmetessé az ott találtatható Pruszsus hajósokat. Azt pedig majd tsak megjegyezni is szükségtelennek tartom, hogy ezen hajók a' pestist is magokkal viszik. —

„Oberster Schepeler.“

Ugyan ezen tárgyról ekképpen irt a' Hamburgi újsághoz, egy levelezője, *Tangerből* Oktob. 27-dikén: — „Itt ugyan istené a' ditzösség, jó egészség uralkodik, de még is nagy félelemben vagyunk, minthogy a' szomszédunkban telyességgel nem akar szünni a' pestis, 's rettentő pusztításokat teszen. Egy Algiriai hajós tsoport pedig kivezett az *Allanticum* tengerre, az Orosz Pruszsus és Hamburgi hajóknak elfogdosására. Az Orosz hajós Kapitány Schukman' éppen oly bátran mint szerentsésen elkövetett tselekedete által nagyon megboszsztatott az új Dey, Aly. Eleinten midőn a' prédáló hajó, melly az Orosz hajót elfogta vala, azon öt Orosz hajóslegényekkel, a' kik helyett 11 Törököt küldött által az Orosz hajóra, megérkezett volna, azonnal kiadta ezen öt Oroszokat az Algiriában lévő Svétziai Követnek: de megtudván kevés napok múlva, hogy Schukman' mit tselekedett a' 11 Törökökkel, ő is azonnal vissza kérte ám a' nevezett Követtől a' fogoly Oroszokat, 's a' legundokabb fogházba záratta őket. Mint értettük a' kivezett prédáló hajókon pestis uralkodik, pedig a' mellyek minden

hajókat megállítanak, a' mellyekkel össze találkoznak. Meddig fog még ezen ragadozóknak megengedtetni ez a' gonosz igasságtalankodás, mellyel még az a' veszedelem is össze van tsatoltatva, hogy Európában a' pestist elterjeszthetik. És, fájdalom! mind ezek akkor történnek, midőn a' Középtengeren néhány Hatalmasságoknak hajós tsoportjaik le 's fel eveznek.“

Mint különös figyelmetességre méltó tikkelyt úgy adják továbbá elő a' Párisi levelek a' külső dolgokra ügyelő Spanyol Ministériumnak Madridban Nov. 11-dikén kiadott hirdetését, melynek ez a' foglalata: —“

„Minekutánna Algiriában 's az ezen nevű Kántonnak belső részein 's kikötő-helyeiben a' pestis kiütött volna, a' pallérozott Európának azon Országlószekei, mellyek Afrikának ezen részéhez közelébb esnek, annyival is inkább félhetnek 's iparkodhatnak azon, hogy ezt a' rettenetes veszedelmet magoktól elzárhasák, hogy az Islanismus' követői (a' Törökök) azon szerentsétleneknek halálokat, kik a' fátum' változhatatlanságán fundaltatott babonás híthez ragaszkodván, mint ennek áldozatai úgy vesznek-el, leghidegebb vérrel szemlélik. Minden tudja, melly nagy buzgósággal iparkodik a' mi Monarkhánk a' maga tisztviselőit, kivált kiknek az egészség eránt való gondoskodás a' kötelessége, arra felindítani, hogy ő Felségének ezen felséges foglalatosságban, melly az ő Felsége' hűséges alattvalóinak életben való megtartatása, segítői legyenek. Meg is felelt vala a' közönséges buzgóság az ő Felsége ohajtásainak, 's már egészszen meggyőződve vala ő Felsége azeránt, hogy mi a' mellett is, hogy a' pestises tartományokhoz legközelebb vagyunk, abból a' tekintetből, hogy a' Király' parantsolatai mindenütt ily nagy buzgósággal telyesítettnek, legnagyobb bátorságban lehetünk — midőn azonban

az ő Felsége atyai szívét ismét egy újabb szerentsétlen történet hirtelenül szörnyű nagy félelemmel tölté-el. —

„Algiriából egy hajós tsoport, a' melly pestises hajóslegényekkel van meg rakva, azon szinlett fogással, hogy a' Prusszus és Hamburgi hajókat fogja üldözni, kivezett, még pedig azzal a' valóságos tzéllal, hogy a' pestist hozzánk is által plántálja, egyedül tsak azon forgatván elméjét, hogy a' véllünk barátságban élő nemzetekre is kiterjeszthesse ezen mérget. Az ezen mérgetszállító hajós tsoportot Oktob. 15 dikén a' mi Granadai partjaink mellett Malaga és a' Gáta' foka között látták olázkodni, a' hol az előtalált hajókat megállította, 's az emberei a' miéinkel öszzeelegyedtek. —

„Nem gondolja meg az Algiriai új Dey, azt, hogy a' mi tisztelt Monarkhánknak eddigis melly sok fáradságot okozott annak megakadályoztatása, hogy a' pestisnek rettentő inségein, az ő Országának szívére berontsanak! Istentelen dühössége által arra ingereltetik, hogy azon ostornak irtóztatóságait, melly az ő tartományait kínozza, reánk is által hengerithesse! mert mitsoda egyéb okát gondolhatnók annak, hogy partjaink mellé pestises hajós tsoportot küldött, hogy azitt megállapodván, az ő dühösségének mindeneket kedvezés nélkül feláldozzon? Ez a' bűn a' vad nemzetek között is halatlan. A' veszedelem szörnyű nagy: az elfordittatására való eszközöknek is rendkívül nagyoknak kell lenniük. —

„A' Királyt, a' mi Urunkat, a' népek' ezen megtagadhatatlan jusa' fundamentomainak, mellyet még a' hadakozásoknak minden nemeikben is meg kell tartani, megrontása nagyon megboszszantván, a' maga hatalmában álló eszközöket 's az idegen Hatalmasságoknál lévő minden hitelét arra fordította, hogy ezen nem emberi érzékenységgel biró ragadozóknak megmérgecsített dárdáikat

a' maga Státusaitól elrekeszthesse. Az ezen emberekkel való legkisebb özszelegyedésnek rettenetes következéseitől méltán iszonyodván, ajánlja ő Felsége az egészségügyelő Juntának, hogy leghatósabb eszközöket vegyen elő; valamint szintén minden Ministereinknek, hogy kiki a' keze' alá tartozó tárgyakra nézve mennél nagyobb pontossággal megtegyen minden előrevaló vigyázásbéli rendelkezéseket. Egy szóval, ő Felsége semmit legkisebbet is el nem mellőzött, a' mi arra szolgálhat, hogy kívánságai szerentsés kimenetellel koronáztassanak. Hanem ezen bennünket ily szemmeláthatólag fenyegető veszedelmek között, minthogynem minden büntételt lehet felfedezni, 's azért is, hogy az efféle büntételek még a' felfedeztetés után is elkerülhetetlenül rettenetes pusztításokat vonhatnak magok után, még ez az atyai előrevaló gondoskodás 's a' tiszti karoknak iparkodásaik is foganatlanok maradhatnának, ha egygyenegygyen minnyájunk, annak meggondolása által buzdíttatván, hogy itt minnyájunknak élete veszedelemben forog, minden olly dolgoknak illetésétől 's oly emberekkel való özszelegyedéstől, a' mellyekhez és a' kikhez tsak távolról is gyanú férhet; magunkat el nem tartóztatjuk, 's mindent, a' hol magát valami efféle mutatja, be nem jelentünk. A' pestis senkinek nem kedvez; 's a' szegényt még jobban bántja, mint a' gazdagot. Könnyű tehát általlátni, hogy a' közönséges ügy még azokat is, kiket külföldben egy kevés ideig tartó nyereség ketsegtethetne a' rosra, meggyőzheti affelől, hogy tsak valamelly vigyázatlanság által is melly könnyen kitehetik, ezer másokkal egygyütt magokat is a' veszedelemre. —

Hogy tehát a' közönségnek erköltsiségét ezen aránypontra vezérteni lehessen, szükség, hogy a' Papok, az Oltár' szolgálói, kik az igazságot a' katedrákban 's a' gyóntatószékekben tanítják, egész

iparkodásokat ezen tárgynak eszközzésére fordítsák, míg azalatt a' világi tisztviselő karok egész erejüket arra fogják fordítani, hogy a' Monarkha' rendelkezésének irgalomnélkül való engedelmisséget szerezzenek. A' Király reméli, hogy a' lelki pásztorok meg nem szünnék elméjükben forgatni, hogy melly véghetetlen nagyságú bűn legyen az egészséget tárgya-zó törvényeknek legkisebb megsértése, ezen törvények' pontos betöltésének predikálása által a' két Felségek (ugymint a' Mennyei és Földi Felségek) eránt készek lesznek legkedvesebb szolgálatjokat tenni, 's ez által hivataljoknak valamint fontosságát úgy szentségét is megbizonyítani.“

Spanyol Amerika.

A' Buenos-Ayresi Országlószék meg-sokalván a' sok larmát, mellyel az ő prédáló hajóji ellen külömbkülömb idegen nemzetek szünet nélkül panaszolkodtak, egy Hirdetést adott-ki, mellyben kinyilatkoztatja, hogy oly eszközöket fog elővenni, hogy az efféle panaszoknak a' Buenos-Ayresi tengeri ragadozók ellen ennekutánna semmi helye ne legyen. Hirdetését ezen szókon végzi: — „Előttünk semmi nem szentebb a' hetsületnél; 's azon leszünk, hogy semmit el ne mellőzzünk, a' mi arra szolgálhat, hogy ellenségeinket a' rágalmazásra való minden alkalmatosságtól megfoszthassuk. DéliAmérikában sem fejtelenség' sem nadrágtalanság (sanscoulottság') principiumai nem uralkodnak. Mi ki nem hirdettük a' magunk függetlenségét addig, míg Országunkban a' belső rend helyre nem állott.“

Két Portugallus hajókat, mellyeket a' Buenos-Ayresi prédálók elfogván oda bevezettek vala, az Országlószék azonnal kiadatott, oly nyilatkoztatással, hogy nem akar hadat folytatni Portugallia ellen.

Montevideoban hasonlóképpen szabadon bebotsátják már most a' Buenes-Ayresi hajókat is, mint akarmelley más nemzetekéit.

Chiliben a' környülállások mostanság semmit nem változtak. Ujabb verekedések ott nem történtek. A' Spanyolokat, kik *Talkaguanába* vették vala be magokat, tsak éhséggel való szorongatás által iparkodtak arra venni az Insurgensek, hogy vagy feladják magokat, vagy elevezzenek onnét Lima felé, önként; a' melly végre készen is állottak már a' hajóik, tsak azért halasztották eddig is az onnét való elevezést, hogy Limából segítséget vártak.

A' Venezuelai Királyi seregek' fő vezéréről Generalis Morillórol azt írják az Északi Amériakai levelekben, hogy meghalt volna: de, hogy természeti halállalé, vagy pedig erőszak által; nem mondják. De ennek a' hirnek még megvalóságosulást várunk.

A' Mexikói környülállásokról, mellyekről még eddig legkevesebb bizonyost olvastunk, nevezetesen a' Mina' expeditziójáról, most sokat olvasunk. A' Londoni Chronicle vett Vera-Cruzbol sok levelet, mellyek a' folyó esztendőben Junius' 25 dikétől fogva Jul. 15-dikéig ott történt dolgokat foglalják magokban. Sok találtaik ezen levelekben olyan, a' mi világosságot ad némely előbbeni környülállásoknak. Nem régen azt olvastuk vala az Anglus levelekben, hogy nem tudni, mi okon választotta Mina a' Mexikói vidékeken a' legkevesebb népes környéket? Mint mindjárt meglátjuk, ennek is meg lehet találni az okát az említett levelekben: —

„Mina, így szoll az egygyik író, mint látszik meglehetősen tudósítást kapott vala Uj-Spanyolországnak (a' Mexikói tartományoknak) belső állapotjáról, nevezetesen, hogy ezen nagy országnak észa-

li része, kivált Baxiro nevű tartomány, a' legnépesebb, legdazdagabb és legerősebb volna. Ő tehát arra határozta magát, hogy oda benyomulhasson, annyival is inkább, hogy tudta, hogy ott Pater Torres által a' revolútzio, folytában elevenítettik. Mina a' múlt Májusban szállott ki Soto-la-Marinához. Ekkor tsak 400 emberei voltak, de a' kik közt számos tisztek találtattak. Ezek közzül 100 embert a' nevezett erősségben hagyván, a' többivel, 's egy nyomtató sajtóval, és 7000 puskával, útnak indult. Utját az Ország' belső pusztás vidékein, Guadalaxarának *Mais* vagy Kukuritza völgy nevű tartománya felé folytatta, a' hova Jun. 5-dikén érkezett-meg; melly időközben a' Spanyolok Vera-Cruzbol egy hajótsoportal Soto-la-Marinához evezvén, Minának egy Korvettjét 's egy szállító hajóját, mellyek a' part mellé süllyesztetve voltak, egy 12 fontos ágyuval, 's valami régi formaruha darabokkal egyetemben, mellyek a' szállító hajón voltak, semmivé tette. Minát ezen előrevaló nyomulásában tsak Generalis *Arrebondo* Montereyben, és Oberster *Arminan* tartották szemügyen két Regementekkel, mellyeknek egygyike Tampikóban a' másik Altamirában voltak őrizeten, a' honnét az utolsó 150 lovasokat küldött Mina ellon, de a' kik az ő előtsoportja által vissza verettek. Ezek a' *Mais* völgyében történtek. A' völgy' végénél, a' hova Jun. 11-dikén érkezett-meg Mina, 550 gyalogokkal és 300 lovasokkal várta őtet Oberster *Arminan*; 's 16-dikban, a' melly idő alatt 1400 emberekre szaporodott *Arminan* alatt a' Királyi sereg, verekedésre került a' dolog, melynek kimenetelét legjobban lehet olvasni magában a' Madridi újságban, melly azt a' múlt Oktober' 18-dikán adta-ki, következő módon: —

„Brigadéros Generalis Torreshez. —

„Tizenhárom órányi útozás után oly szerentsés valék, hogy *Minát* a' Rebelist beártem, ki is engem', tsatázó rendben állva bevárt. Az ellenségnek azon határozásával sem gondolván, melly szerint fogadással eltökéllette vala magában, hogy vagy meghal vagy győzedelmőskeedik, mi ötöt késedelmezés nélkül megtámadtuk, és $3\frac{1}{2}$ óra alatt megvertük. Nyereségünk tökéletes lett volna, ha a' mi 600 lovasokból álló *Rio-Verde* csoportunk meg nem zavarodott 's gyalogságunk' lineáját által nem törte volna, melly után a' vezérnek és egyéb tiszteknek semmi iparkodásaik többé meg nem állithatták futó csoportjainkat. Gyalogságom nem soká oszlopforma tsapatokba helyheztette magát; a' Siera-Gorda és Tulancingo nevű tartományokból való lovasaink pedig a' *Rebellisek*' üzésére indultak, a' kik *Venado* felé folytatják útozássokat. A' nevezett három lovas csoportjaim' maradványa nagyon össze van martzongolotva, a' melly környülállás megakadályoztat abban, hogy az ellenséget egészen semmivé tehessük: de reménlem, hogy ezen tzelzésünknek elérhetésére, 200 lovasokat fog *Generalis Uram* segítségemre küldeni. Gyalogságunk is, mihelyest magát egy kevéssé kinyúgodja, azonnal meg fog az ellenség' kergetésére indulni. Költ a' Sz. Jósefi lógerben, Jun. 16-dikán, 1817-ben: —“

„*Arminan Benito*, Oberster.

(A' *Mina*' seregetskéjénél, mellyel *Soto-la-Mariná*hoz kiszállott, eleinten egy *Mier* nevű Páter is találtatott, de a' kiről azt írják, hogy mikor éatására esett, hogy az ő hajójokat, mellyen oda eveztek, a' *Vera-Cruzi* Spanyolok felégették, 's *Mina* az Ország' belső részeire vette útját, ő elpártolt tölle 's *Uj-Orleas* felé keresett magának megmenekedésre való utat, a' melly tájon most a' *Frantzia*

Emigránsok házalnak, vagy megtelepedni iparkodnak. — Nem régen azt is olvastuk nemelly idegen levelekben, hogy ugyan ezen *Frantziák* még a' *Mexiko* ellen tétetődő munkálódásokban sem volnának idegenek. — A' nevezett Páterről *Mierről*, azt jegyzik-meg a' *Párisi újság*levelek, hogy ötöt *Párisban*, a' hol két esztendőknél előtte tartózkodott, jól ismerik. Ő az, a' ki *Londonban*, 1811-ben és 1812-ben, *Új-Spanyolország*' *Revolútziojának Historiáját* Spanyol nyelven kiadta).

Azt tartják, hogy tsak a' hegyek közé benyomúlhasson egyszer *Mina*, azután bajosan akadályoztathatják-meg, hogy *Torressel* össze ne tsatólhassa magát, minthogy ekkor osztán *Comange* és *St. Gregorio* nevű sántzok nagy oltalmára fognak néki szolgálni, 's a' többi.

Északi Amériakai Egygyesült Státusok.

Itt a' *Congressus*' tanátskozásai *Decembernek* 1-ső hétfűjétől fogva folynak, de ezekről mi *Európában* még későre fognak valamit tudni, minthogy az onnét jött tudósítások még tsak *Oktoberiek*. A' *National-Intelligencer* azonközben, kétségkívül hogy a' nép' gondolkodását ahozképpent elkészittse, előre is kiadta, hogy mik fognak ezen tanátskozásoknak főbb tárgyaik lenni. Legfőbbnek teszi mind ezek között a' következő két kérdéseknek meghatároztatását: — 1. Jó leszen-é az *Északi Amériakai Egygyesült Státusoknak* fegyvereiket a' *Déli Amériakai függetlené* lett *Országlószékeknek*, a' mellyek tsak most támadtak 's a' magok lételekért még verekednek, elősegittetésekre fordítani? — 2. Illendő lenne é az, hogy mi azon tartományoknak függetlenségeket megismerjük, mellyek a' magok ezen megesmertetéshez való jussokat, tulajdon független *Országlószékeknek* felállítása

által már megmútatták? — Maga a' fenn - nevezett újság így okoskodik ezen kérdésekre nézve: — Ő az elsőt még tsak feltenni is szükségfelettlónak tartja, nem azért, úgy mond, mint ha sokan nem találatnának közöttünk olyanok, kik azt kívánnák, hogy munkás részt vegyünk ezen insurgenseknek segítésében, hanem azért, hogy a' Congressusban és a' nép közt is tsakugyan sokkal többre telik azoknak száma, kik minden nem elkerülhetetlen és oly hadakozást, a' melly nemzetünknek jusait és betsületét egyenesen nem érdekli, eltávoztatni kívánnak. A' mi a' 2-dik pontot illeti, már ez éppen más színü dolog. Kétségbe hozattathatik-e a' politikának az a' jussa, hogy egygyik vagy mindenik Déli Amériikai tartománynak függetlenségét megesmerje, mihelyest ezt a' függetlenséget a' népnek egygyet-értő szava a' nemzetek jussa által megszenteltetett médokon kinyilatkoztatta. Ezen állításunkat nem azért erőssítjük a' politikával megegyezőnek lenni, mint ha erre valamelly ezen tartományok eránt felvállalt kötelességek kényszeritenének. Ezen tartományok között a' legboldogabbik (Buenos-Ayres), egy Európai Printznek adott hivatalt, hogy uralkodjék rajta; a' másik (Venetzuella) a' mi kereskedésbéli vetélkedő társunknak (Angliának) tette azt az ajánlást, hogy, ha az ő függetlenségét megesmeri, tsak egyedül ő folytathat ott, 20 esztendeig kereskedést. Ha nekünk ilyen ajánlás tétetvén mi ezt el nem fogadtuk volna, nem egészen méltatlanul hánynák Országlószékünk' szemére, hogy ezen tartománynak Mi-

nisterét, mint képviselő Követjét, tüstént be nem fogadta hozzánk. Nem Buenos-Ayres, Chili, Venetzuella, 's a' többek eránt tartozó köteleztetés az, a' mi bennünket arra indithat, hogy ezeknek függetlenségét megesmerjük: hanem az önnön magunk eránt való köteleztetés ám, 's a' mi szabadsági és függetlenségi principiumok eránt viseltető tiszteletünk, mellyeken tulajdon Státusunk' alkotmánya is fundáltatott. Ezek hívnak - meg bennünket, hogy első legyünk azok között, kik azon tartományoknak függetlenségét, mellyek egy polgári szabadságnak kedvező 's állandóságot ígérő Országlószéket állítottak fel, megesmerik. Azoknak, kik ezen tzel' eléréséért verekednek, tiszta szívből boldogulást kíván a' mi népünk; de Országlószékünk tsak akkor lehet ebben részesülő társ, minekutánna megmútatták ezek, hogy annak elérésére alkalmasok." — „Mi ugyan nem akarjuk, így végzi szavait az iré, ítéletünkkel a' Congressus' határozását megelőzni, annyit mindazáltal mégis kimondunk, hogy nem fognánk tsudálkozni, ha a' Congressus ezen egész tárgyat a' végrehajtó Hatalomra találná bízni, mint a' melynek külömben is tulajdona az a' jus, hogy Kötéseket tsináljon 's az idegen Követeket elfogadja vagy elküldje. Azonban a' mi kikötőhelyeink már addig is nyitva állanak ezen tartományoknak hajójik 's zászlójik előtt, mint ezt Országlószékünk már nyilván kihirdettette: pedig tudjuk, hogy a' melly Országnak zászlója befogadtatik, annak Országlószéke is meg van esmertetve."

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Dec. 9-dik napján 298¹/₂ — 10-dikén 299¹/₂ — 11-dikén 299³/₄ — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Pestről Dec. 3-dikán. — Zágrábi Püspöki Megyéből való Pap, Philosophia és Theologia Doctora; a' Pesti Kir. Universitásnál felsőbb Mathesisnek Professora Fő Tiszt. *Bruna Ferentz* úr a' tegnapi napon temettetett itt el, minden tudományok' és jó erköltsök' barátinak szomorúságokra.

Ugyan a' Nemzeti Universitásnál, megüresülvén Főtiszt. N. Váradi Kanonok *Pre-danoczy János* úrnak halálánál fogva a' Moralis Theológiának Tanító-Széke, ritka talentomára, és különös érdemeire nézve Főtisztelendő *Fischer Bertalan* urat méltóztatott Felsőges Urunk arra kegyelmesen rendelni, ugymint a' ki a' Szepesi megyében Pap, az ifjú *Szirmay* Grófoknak nevelője, a' *Diakovári* Püspöki Lyceumban a' fellyebb írt Tudománynak, a' Lelki Pásztori Theológiának, és az Egyházi Törvénynek Tanítója, ezenkívül ugyan itt Consistoriumi Tanácsos, Secretarius, és megyés Püspök lévén minden megkívántató tulajdonsággal felruházotttal találtatott ezen hivatalra. E' folyó hónapnak 3-dikán már meg is történt az említett Főtisztelendő Urnakezen új hivatalába való beiktatódása, — Főtiszt. *Dertsik János* úr napkeleti nyelveknek Tanítója, és a' Theologia Facultásnak ez idő szerént való Decanusá vivén azt véghez.

A' szegénységnek segittségére ismét egy szép áldozat történt Pesten, t. i. ennek a' hónapnak 1-ső napján magok az Uraságok a' Város nagy Theatrumában egy játékot adtak elő a' Pesti Jóltevő Asszonyi Egyesülésnek hasznára. Schillernek ilyen czimüdarabja: *die Braut von Messina* választatott az eljádzásra. Maga a' Kir. Fő Herczeg *Ferdinand* Ma-

gyar Országának Commandirozója is jelen volt. Atallyában igen tele lévén a' Theatrum, szép haszon jött-be.

* * *

Magyar Országán is megtartották mind a' két Felekezeten lévő Protestanosok a' Reformatiónak e' folyó esztendőre esett III-dik Százados Innepét, szintügy mint a' Német Országaiak. Mindazonáltal nem szorították magokat mindenütt ugyan azon napra, a' körülállások szerint egyik helyen elébb, másutt pedig utóbb szentelvén azt. Nevezetesen Pesten a' Reformata Sz. Ekklézsia Nov. 30-dikán tartotta azt meg. Az ahoz való készültek a' dolognak méltóságához voltak intéztetve. Azomban minden ájtatossági ceremóniák a' Keresztyén Vallásnak lelkehez lévén mérve, inkább belső, mint külső innepléssé tétetett az egész Solemnitás. Fő Tiszt. Superintendens *Bátory Gábor* úr a' CXVIII-dik 'Soltárnak 15- és 16-dik verseit vette-fel Textusúl, és effelett fontos alkalmatossági Predikátziót tartott. Különösen a' Reformatzióknak külömbkülömbféle hasznait adta elő, melyeket Historiai tsalhatatlan tanubizonyosságokkal megmutogatott. Végre azt a' könyörgést mondotta - el a' Gyülekezet előtt, melly minden Reformata Ekklézsiáknak az egyformaság kedvéért előre megküldetett. Az úr Vatsorája is kiosztatott ugyan ezen alkalmatossággal. A' Pesti Ref. Szent Ekklézsiának fényes méltóságban helyheztetett, és szép számmal lévő Tagjai egész vallási buzgósággal szentelték ezen nagy innepet.

* * *

Budáról Dec. 7-dikén. A' Nagy Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanács, Titoknokká lett Tek. *Gyöngyösi László* úrnak helyébe, eddig az ideig Concipistaképpen szolgált *T. Hersich*

Ferentz urat nevezte-ki hasznos szolgálatainak tekintetéből Protocollistának.

Nem messze Budától *Nagy Turbálon*, melly helyet Gróf Majláth ö N.gabir, *Jessitz Mihály* és *Anna* nevű személyek házassági életének 50-dik esztendeje egész innepi formában innepeltetett Nov. 30-dikán. Mise, predikáció, és egyéb minden volt, a' mit csak nagyobb alkalmatosságokon tenni szoktak. Az ősz jubilálókat egész pompával vezették a' templomba, hol áldás mondatott reájok. Még Mélt. Székhelyi Gróf *Majláth Nepomuk János* ö N.gabir, és felesége Mélt. született *Révay Anna* Grófasszony is méltóztattak ezen czeremoniában részt venni, olyan tanúknak képében jelenvén meg a' templomban, a' minéműek házassági esketés alkalmatosságával kellenek. A' Gróf ö N.gabirnak kisede Huga pedig nyoszójo-leány volt. Vége lévén a' tzeremoniának a' jubilálók a' Mélt. Grófnak kastélyába mentek, a' hol gazdagon megvendégeltettek.

* * *

Kaposvárról Nov. 16-dikán. — Kaposváron eddig az ideig csak a' Grammatikai Oskolák állottak-fel ö Felsőségének engedelmével; már most pedig a' *Humaniora* név alatt esmeretes vagy is a' *Poëtica*, és *Rhetorica Classisok* is lábra állottak ott felsőbb engedelem mellett. Novemb. 6-dika volt az a' nevezetes nap, mellyen ez az új Intézet szép és diszes ájtatossági czeremoniák között folyamatra indított, úgy hogy már az idén az új Classisok taníttatnak. Ha igaz a, hogy 50—100 forintokért, és 3—4 mérő gabonaért, vagy élelemre valóért esztendei élelmet haphat itt a' Tanuló, ha mindjárt nem az első házaknál is; továbbá ha a' szegény Tanulók ingyen tartatnak: már így lehetetlen, hogy a' Kaposvári oskolát igen sokan meg ne látogassák.

Elegyes Dolgok.

A' múlt telet nagyon nevezetessé tet-

te az, hogy a' medvék, nem csak Sibiériának napkeleti 's északi részein hanem Kamtsatkán is az erdőket tsordásan elhagyván, az emberek' házaikhoz sok helyeken berontottak, 's az azokban talált embereket széllyel tépték 's megették, sőt egymással is tselekedtek ekképpen. Tavaszon sok helyeken találtak döglött medvéket, mellyek éhség miatt vesztekel. Nem emlékeznek a' Kamtsatkai lakosok, hogy a' medvék oly kegyetlenek lettek volna, mint ezen télen. Okának nem egyebet gondolnak, hanem hogy a' Kamtsatkai tengeren vagy két esztendőtől fogva hal'dolgában nagy fogyatkozás kezdett lenni, melly itt a' medvéknek legfőbb eledele volt eddig.

Marsiliába November' 24-dikén Fetzből és Marokkóból egy vándorlókból (pilger) álló csoportot költött-ki, melly onnét Mekka felé szándékszik útját folytatni. Mind igen szép fiatal emberek. Felső ruhájok egy fejer, tsuklyás szörköpenyeg. Meztelen lábakon szattyán Töröktzipöket (Sandallát) hordoznak. Tizenötön vannak. Nagyon szembetünő köztök egy *Islamita*, szép fiatal Szarándok. A' Marsiliaiak előtt Indiától fogva Grönlandiáig semmi nemzetnek öltözete nem tartatik újságnak: de ezen bujdoklóké még is nagyon magára vonta az ő figyelmetességeket.

Gróf *Las-Cases*, a' Bonaparte volt utóbbi Titoknokja, a' ki Sz. Ilonáról lett elküldtetése után egy darabig a' Jó reménség' fokán tartózkodott, azután, mint nem rég' olvastuk, Angliához megérkezett de az odavaló kiszállásra engedelmet nem kapott, November' 27-dikén Brüsszelen által Aachen felé folytatta útját.

Az Algiriai *Aly* nevű új Dey ellen is özszeesküvés támadott, hanem ő, kintsével egygyütt a' kastélyba bezárkozott. a' hol körülvéve örzik a' támadók.